

recensie

Een grauwe idylle

MEMOIR Tamsin Calidas droomde van een leven bij de oceaan. Dat kreeg ze, al ziet het er heel anders uit dan ze zich had voorgesteld.

TAMSIN CALIDAS
Ik ben een eiland
 Vertaald door
 Hans Kloos, Plum,
 327 blz., 22,99 €
 (e-boek 12,99 €)
 ★★★★★

Het leven zit Tamsin Calidas te nauw. Ze droomt van een open horizon, van een plek waar je enkel de meeuwen hoort schreeuwen, de golven hoort kapotslaan tegen het land. Jarenlang heeft ze een oude kaart van Schotland aan de muur hangen waarvan de aanblik haar hart laat opspringen. Het duurt een poos voor ze haar thuis gaat zoeken in noordelijke wateren, het ritme van haar leven is danig snel dat de Schotlanddroom begint te vergelen.

Ze leert haar man Rab kennen, vindt met hem een plek in Londen. Wanneer de buurt vergraamt en het straatgeweld te dichtbij komt, besluiten Rab en zij de sprong te wagen: ze kopen een croft – de benaming voor een boerderij met omringende landerijen – op een eiland van de Schotse Hebriden. Het telt 120 bewoners en is 25 km lang. Het huis trachten ze voor de winter bewoonbaar te maken, de schrijfster noemt het ‘verlaten en onbemind’. Ze wil het warmte inblazen, hoopt dat er op korte termijn kindervoetjes rondstampen op hun domein.

Een idylle wordt het leven op de croft niet. Daarvoor zijn land en lucht te ruig en ruw. Over een storm schrijft ze: ‘Mijn vel tintelt vlak voor de verblindende flits komt. De elektra knalt eruit. De bruisende duisternis die erop volgt, is levend en ondoordringbaar.’

Zelfs op zonnige dagen hangt er een schaduw over het leven van het echtpaar: de lokale bevolking haalt haar neus op voor de nieuwkomers. Calidas beschrijft de eilandgemeenschap als een haast feodale wereld. Wie niet tot de clan behoort, komt er niet tussen. En-

kelen wisselen een zuinig woordje met de Engelsen, de meesten houden afstand. Calidas publiceerde dit boek onder een pseudoniem. Ze laat na om de naam van het eiland te noemen. Toch hebben lokale bewoners zich in haar memoir herkend en zijn ze niet gelukkig met het portret van een gemeenschap waar het geweld, meestal onder invloed van drank, vaak opflakkert. Overigens vermeldt Calidas wel dat het leven op de Hebriden de laatste jaren aan het veranderen is en dat nieuwkomers er steeds meer een plek vinden.

Zelfs op zonnige dagen hangt er een schaduw over het leven van het echtpaar: de lokale bevolking haalt haar neus op voor de nieuwkomers

BELAAGD

Het verlangen naar een wilder bestaan is eeuwenoud. Vroeger waren het vooral mannelijke avonturiers die boeken publiceerden over hun barre leven te midden van de elementen. Tegenwoordig weerklinken ook vrouwenstemmen, zoals die van Amy Liptrot, Raynor Winn en Lisa Woollett. De beste boeken over de wildernis, zoals die van Annie Dillard of Nan Shepherd, laten de wisselwerking zien tussen mens en landschap. Ook *Ik ben een eiland* is

zo'n boek. Voor Calidas is het de oceaan die haar geest voorgoed verandert. Jarenlang vermeed ze die omdat hij te onbarmhartig en verraderlijk was. Nadat haar huwelijk uiteenspat en haar leven ontgaan wordt van elke franje of illusie zoekt ze het grijze water op.

Calidas tast het eiland af met woorden die aansluiten bij haar geestelijke toestand. De winterwind ‘verzengt het eiland tot op het bot, al het leven wordt ontveld, afgesneden, verlaten.’ Haar diepe eenzaamheid is aanvoelbaar en heeft een donkere ondertoon omdat ze verkleefd is met onveiligheid. Nu haar man is vertrokken, zien de eilanders helemaal geen reden waarom ze nog zou blijven, iets wat ze haar ronduit zeggen. De schrijfster wordt meermaals belaagd door dronken mannen. Een vrouw die op haar eentje een boerderij bestiert, wordt gezien als een bedreiging van de sociale orde. *Ik ben een eiland* laat zien hoe giftig bange mensen zich kunnen uitlaten. Ook de vrouwen bijten haar gemene dingen toe, over haar kinderloosheid bijvoorbeeld.

De eerste helft van het boek bevat tal van passages die de adrenaline door je lijf laten razen. Mooi is de afwisseling tussen hooglyrische passages en gortdroge zinnnetjes als ‘Rab gaat vreemd’. Minder mooi zijn de inkoppers, vooral in de tweede helft van het boek: ‘Soms moet je het verleden loslaten om een toekomst te kunnen bouwen.’ Ze vormen de enige smet op deze doorleefde, rijke memoir die je niet enkel laat nadenken over hoe jij je tot je omgeving verhoudt, maar ook over je relaties met anderen.

Kathy Mathijs

Drie mannen en heel veel zee

EMMA STONEX
De lichtwachters
 Vertaald door Harm
 Damsma en Niek
 Miedema, Nieuw
 Amsterdam,
 335 blz., 22,99 €.
 (e-boek: 12,99 €)
 Oorspr. titel: The
 Lamplighters
 ★★★★★

ROMAN Het debuut van Emma Stonex is geen klassiek misdaadverhaal.

Wanneer het bevoorradingschip op de laatste dag van 1972 aanlegt bij de Maiden Rock, een vuurtoren voor de kust van Cornwall in Zuid-Engeland, blijkt dat de drie vuurtorenwachters spoorloos zijn. Het raadsel is compleet wanneer geconstateerd wordt dat de toegangsdeur van binnenuit gesloten is, de tafel gedekt staat voor slechts twee personen en de klokken in de vuurtoren allemaal om kwart voor negen zijn stilgevallen. In het logboek staat genoteerd dat er een fikse storm rond de vuurtoren woedde, maar niemand anders heeft die opgemerkt. Genoeg mysteries dus om klassieke speurneuzen als Poirot of Holmes te doen watertanden.

Toch is *De lichtwachters*, de debuutroman van de Engelse auteur Emma Stonex, geen

klassiek misdaadverhaal. Het zwaartepunt ligt bij de relaties tussen de drie mannen in de vuurtoren en die met hun respectievelijke partners. Twintig jaar later immers wil een schrijver, die wat succes heeft gehad met ‘maritieme romans’, het raadsel van de vuurtoren ontrafelen want nooit werden de mannen teruggevonden. Uit de monologen die de vrouwen tegen hem afsteken blijkt dat weinig eenvoudig was in hun levens en relaties. Elk van de mannen en vrouwen gaat op zijn of haar manier om met de afzondering, afstand en eentonigheid, maar allemaal ervaren ze dat eenzaamheid een mens tot het uiterste kan drijven.

De lichtwachters toont overtuigend hoe je spanning en psychologische uitdieping van de personages verbindt. Dit is niet zomaar een thriller over ‘drie mannen en heel veel zee’, maar een ingenieus geplote roman waarin het misdaadelement vooral de motor is om diepgravend te schrijven over relaties en hoe die kunnen ontsporen. Thema's als

vriendschap, verlies, onzekerheid en obsessie, bijvoorbeeld bij de zoektocht naar de ul-tieme waarheid, spelen een grote rol. Wat doet het met iemand wanneer antwoorden uitblijven? Hoe ga je om met een traumatische ervaring die je nooit hebt kunnen afsluiten? Hoe ontdekt de schrijver wat waarheid, verdichting en verzinsel is in de verhalen en herinneringen van de vrouwen?

Stonex schrijft plastisch over de grootsheid van de zee, en de gevaren die er loeren. Ze vermengt diverse genres en stuurt het verhaal zelfs even een bovennatuurlijke kant op wanneer er verteld wordt over de legende van Zilveren Man, een vreemdeling met een attachékoffer die soms zomaar opduikt maar op hetzelfde moment blijkt ook elders gezien is. Er zijn raadsels die een antwoord zullen krijgen, maar het wordt vooral duidelijk dat sommige geheimen ‘niet bedoeld zijn om te worden gekend’.

John Vervoort